EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.2.24.
COM(2021) 97 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A megerősített felügyelet aktualizálása – Görögország, 2021. február

{SWD(2021) 43 final}

HÁTTÉR

A görögországi gazdasági fejlemények és szakpolitikák nyomon követése számára a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere, valamint a 472/2013/EU rendelet ([1]) szerinti megerősített felügyelet szolgál keretként. A Görögország esetében alkalmazott megerősített felügyelet ([2]) elismeri, hogy Görögországnak folytatnia kell az ország gazdasági és pénzügyi nehézségei forrásainak vagy potenciális forrásainak kezelését biztosítani hivatott intézkedések végrehajtását, valamint a megalapozott és fenntartható gazdasági növekedést támogató strukturális reformok továbbvitelét.

A megerősített felügyelet átfogó keretet nyújt a gazdasági folyamatok figyelemmel kísérése és a fenntartható gazdaságélénkülés biztosításához szükséges szakpolitikák megvalósításának nyomon követése számára. Lehetővé teszi a mindenkori megelőző időszak görögországi gazdasági és pénzügyi fejleményeinek rendszeres értékelését, valamint az államadósság finanszírozási feltételeinek monitoringját és az adósságfenntarthatósági elemzés aktualizálását. A megerősített felügyelet egyúttal keretként szolgál a Görögország által az eurócsoport 2018. június 22-i ülésén az Európai Stabilitási Mechanizmus programja keretében elfogadott reformok folytatására és befejezésére, valamint a pénzügyi támogatási programok keretében elfogadott fontos reformok eredményeinek megóvására vonatkozóan tett általános kötelezettségvállalás értékeléséhez is. Ebben az összefüggésben a megerősített felügyelet módot ad annak nyomon követésére, hogy Görögország hogyan tesz eleget a program keretében hat fontos területen megkezdett kulcsfontosságú strukturális reformok végrehajtása tekintetében a 2022 közepéig ütemezett egyezményes határidőkig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalásoknak. A szóban forgó egyedi kötelezettségvállalások i. a költségvetési és a költségvetési-strukturális politikákra; ii. a szociális jólétre; iii. a pénzügyi stabilitásra; iv. a munkaerő- és a termékpiacokra; v. a Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társaságára és a privatizációra; valamint vi. a közigazgatás korszerűsítésére vonatkoznak ([3]).

Ez a kilencedik jelentés Görögország megerősített felügyeletéről. A jelentés a 2021. január 26–27-én tett virtuális látogatás, valamint a hatóságokkal folytatott rendszeres párbeszéd megállapításain alapul. A látogatást az Európai Bizottság az Európai Központi Bank közreműködésével folytatta le ([4]), míg a Nemzetközi Valutaalap az utólagos programmonitoringja keretében, az Európai Stabilitási Mechanizmus pedig korai előrejelző rendszeréhez kapcsolódóan, az Európai Bizottság és az Európai Stabilitási Mechanizmus közötti munkakapcsolatokról szóló 2018. április 27-i egyetértési megállapodással összhangban szintén részt vett a folyamatban. Ez a jelentés az eurócsoporttal szemben

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 472/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a pénzügyi stabilitásuk tekintetében súlyos nehézségekkel küzdő vagy súlyos nehézségek által fenyegetett euróövezeti tagállamok gazdasági és költségvetési felügyeletének megerősítéséről (HL L 140., 2013.5.27., 1. o.).

([2]) A Bizottság (EU) 2021/998 végrehajtási határozata (2021. február 17.) Görögország megerősített felügyeletének meghosszabbításáról.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

([4]) Az EKB munkatársai az ellenőrző látogatáson az EKB hatásköreihez igazodva vettek részt, és ennek megfelelően a pénzügyi szektorra vonatkozó szakpolitikák és a makrogazdasági kérdések, köztük az elsődleges költségvetési célok, a fenntarthatóság és a finanszírozási igények tekintetében nyújtottak szakmai segítséget. Az ellenőrző látogatásokat 2021. január 13–20. között egy szintén virtuálisan lebonyolított technikai szintű látogatás előzte meg.

Görögország által a reformok 2020 végéig történő végrehajtásával kapcsolatban vállalt kötelezettségek teljesítését értékeli. A jelentés nem kapcsolódik szakpolitikai feltételekhez kötött adósságenyhítő intézkedések megkezdéséhez, amelyre az elfogadott kétéves ütemezés szerint a tizedik jelentés alapján kerülhet sor. A tizedik jelentés közzététele májusban várható.

ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉS

A jelentés a világjárvány második hullámának közepén készült, amely 2020 vége előtt a járvány megfékezésére irányuló intézkedések általános szigorításához, és a közelmúltban egyes régiókban, többek között Athénban az iskolák és a kiskereskedelmi vállalkozások bezárásához, valamint a személyes mozgás korlátozásához vezetett. A görög gazdaság a várakozások szerint 2019-hez képest 2020-ban 10 %-kal zsugorodott, és erre az évre is csak részleges fellendülést jeleznek előre. Az idegenforgalmi szezon világjárvány okozta kiesése 2020-ban negatívan érintette Görögországot, tekintettel az idegenforgalmi ágazat gazdasági súlyára. A kormány folytatta a jelenlegi költségvetési intézkedések munkanélküliek és azon alkalmazottak támogatására irányuló kiigazítását, akiknek a szerződését felfüggesztették, meghosszabbította a vállalatok támogatását célzó intézkedéseket, és új célzott intézkedéseket fogadott el a háztartások és a vállalatok védelme érdekében. Az EU által különösen a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó új finanszírozási eszközön (SURE) és az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott foglalkoztatásvédelmi intézkedések eddig hatékonynak tűnnek, és a munkanélküliségi ráta a jelentős gazdasági visszaesés ellenére nagyjából stabil maradt. A munkával nem rendelkező személyek száma azonban növekszik, mivel az új munkavállalók felvétele továbbra is visszafogott. A vállalkozások és a munkavállalók támaszkodhattak az állami támogatási intézkedések előnyeire; a vállalati – és a pénzügyi – ágazat előtt álló kihívások teljes nagyságrendje azonban várhatóan csak egy későbbi szakaszban, a támogatási intézkedések fokozatos megszüntetésével válik nyilvánvalóvá, ahogy más tagállamokban is. Ezt gondosan kell kezelni a hirtelen kilengések elkerülése érdekében.

A hatóságoknak a nehéz körülmények ellenére számos területen sikerült előrehaladniuk, többek között az oktatás, az állami vagyon kezelése, a privatizációs projektek és az energiapolitika terén. Nevezetesen:

- **Az elmúlt három hónapban két ambiciózus reformot fogadtak el az oktatás területén.** 2020 decemberében szakképzési reformot fogadtak el azzal a céllal, hogy javítsák e pálya vonzerejét, és jobban összekapcsolják a szakképzést és az egész életen át tartó tanulást a munkaerőpiaci igényekkel. A 2021. februári felsőoktatási törvény célja pedig az egyetemek működésének korszerűsítése és a kínált oktatás minőségének javítása. Emellett megkezdődött az iskolák belső és külső értékelése is.

- **A Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társasága** elvégezte valamennyi állami tulajdonú vállalat igazgatótanácsának felülvizsgálatát, amely egyedi kötelezettségvállalás volt. A társaság stratégiai tervének végrehajtása a terveknek megfelelően folytatódott, és a hatóságok befejezték a társaságra vonatkozó aktualizált miniszteri iránymutatás elkészítését.

- A **privatizációs pályázatok** a Marina of Alimos ügylet 2020. december 31-i sikeres lezárásával folytatódtak, emellett jók a kilátások, hogy a Hellinikon-projekt lezárásra kerülhet a következő hónapokban, és régóta várt előrelépés történt az Egnatia-

koncesszióhoz szükséges, függőben lévő intézkedések terén is – ezek mindegyike egyedi kötelezettségvállalás.

- Az **energiapolitika területén** a hatóságok elindították a piaci vizsgálatot azzal a céllal, hogy az elkövetkező hónapokban lezárják az állami villamosenergia-vállalat ellen régóta fennálló antitröszt ügyet, ami szintén egyedi kötelezettségvállalás.

A reformok más fontos területeken is folytatódtak. Az államháztartási gazdálkodás reformja, beleértve az állami beruházási költségvetést is, az igazgatási, gazdasági és funkcionális költségvetési besorolások terén elért előrehaladás révén visszanyerte a szükséges lendületet. Szigorú ellenőrzésre lesz szükség, mivel ez kulcsfontosságú a kifizetési eljárások hatékonyságának növeléséhez. Elfogadták az adóigazgatás emberierőforrás-reformjára vonatkozó jogszabályokat, és a reform megfelelő pályán van ahhoz, hogy a következő felülvizsgálatig teljes körűen megvalósuljon. A közigazgatási reformok is a terveknek megfelelően haladnak, ideértve a köztisztviselők gyorsabb és hatékonyabb felvételét célzó új jogszabály elfogadását is.

Mindazonáltal úgy tűnik, hogy a végrehajtás általános üteme számos területen lelassult, elsősorban a világjárvány miatt, és számos kötelezettségvállalás teljesítését célzó intézkedés végrehajtása késedelmet szenvedett. A világjárvány okozta folyamatos nehézségek mellett a hatóságok rámutattak arra is, hogy az év elején több kulcsfontosságú beosztásban is változások történtek a közigazgatásban, és hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv előkészítése miatt megnövekedett munkateher némi késedelmet okoz, amit kellőképpen elismernek. Számos részletes, konkrét ütemtervet fogadtak el annak érdekében, hogy a májusi tizedik jelentésig előkészítsék a terepet a jelentősebb előrelépéshez. Ezek közé tartozik a pénzügyi ágazat reformjának folyamatos teljesítése, a Költségvetési Bevételek Független Hatósága humánerőforrás-reformjának teljes körű végrehajtása, a projekt-előkészítő eszköz és a stratégiai projektfolyamat-kezelő működőképessé tétele a jelentős beruházásokra vonatkozóan, az új hátralékok keletkezésének megelőzése és a meglévő hátralékok csökkentése a tapasztalt késedelmeket követően, többek között a hátralékok rendezésével foglalkozó irányítóbizottság megerősítése és a költségvetési eljárások lefolytatására vonatkozó jogszabályi keret egyszerűsítése révén, a beruházások engedélyezésének további egyszerűsítésére vonatkozó reform befejezése az elfogadott területeken, valamint a korszerűsített munka törvénykönyvének elfogadása. Emellett a hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy számos konkrét lépést tesznek az egészségügy, a korrupció elleni küzdelem, a közigazgatási reform és a számlatükör végrehajtása terén. Tekintettel az átfogó gazdaságélénkítési stratégia szempontjából betöltött jelentőségére, az igazságügyi reformot újra kell indítani, mivel az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságához kapcsolódó reformok hozzájárulnak a – többek között a magánszektorból származó – beruházások gyors végrehajtásához.

A pénzügyi ágazat néhány kulcsfontosságú reformjának végrehajtása szintén késedelmet szenvedett, de a következő felülvizsgálatig megvalósítandó ambiciózus ütemtervben sikerült megállapodni. A fizetésképtelenségi kódex hatálybalépését az elmúlt év végén részben elhalasztották; egyes elemek várhatóan március 1-jén lépnek hatályba, míg másokat 2021. június 1-jére halasztottak. Ez a kódex a fizetésképtelenségi keret jelentős reformját jelenti, de a részletes specifikációval, valamint a bankokéval összekapcsolt informatikai platform létrehozásával kapcsolatos jelentős végrehajtási munkát igényel. A megállapodás szerinti egyéb reformok végrehajtása folytatódik ugyan, de a korábban elfogadottnál lassabb ütemben, ezért szoros ellenőrzésre lesz szükség, különösen a háztartások fizetésképtelenségével kapcsolatos ügyek hátralékának rendezése (úgy tűnik, a

2021 végi cél elérése veszélyben van), valamint a lehívott állami garanciák elszámolása terén, amelyet 2020 utolsó negyedévében tovább halasztottak, többek között azért, mert nehézzé vált új alkalmazottak felvétele a járvány megfékezésére irányuló intézkedések szigorítása közepette. A hatóságok további intézkedéseket dolgoznak ki a pénzügyi ágazat támogatására, különös tekintettel a Herkules eszközvédelmi program kiterjesztésére, ami üdvözlendő. A járvány megfékezésére irányuló intézkedések 2020 vége felé történő szigorításával összefüggésben a hatóságok minden végrehajtási intézkedést felfüggesztettek az adósok valamennyi kategóriájára vonatkozóan, beleértve az elektronikus árverések lebonyolítását és annak előkészítő lépéseit is, amelyek több hónapot is igénybe vehetnek. A végrehajtási intézkedések ilyen általános befagyasztása – amennyiben elhúzódik – a későbbiekben akadályozhatja a nemteljesítő hitelek görög bankok és állománykezelők általi gyors és hatékony kezelését. A Bizottság ezért felkéri a hatóságokat, hogy időben fogadjanak el átmeneti és célzottabb megoldásokat, ugyanakkor védjék meg a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat.

Ami a helyreállítási és rezilienciaépítési terv előkészítését illeti, a hatóságok szorosan együttműködnek az Európai Bizottsággal. Ez üdvözlendő, mert a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében Görögország számára biztosított jelentős összegű forrás hatékony és megfelelő felhasználása a következő években elősegítené a növekedést, a munkahelyteremtést és a kettős átállást. Az uniós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz a 2021–2026 közötti időszakban 30,5 milliárd EUR-t bocsát Görögország rendelkezésére, ebből 17,8 milliárd EUR-t vissza nem térítendő támogatás formájában. A terv részeként végrehajtott reformok és beruházások a megerősített felügyelet folyamatával összefüggésben várhatóan a korábbi, valamint a folyamatban lévő reformokra építenek, és kiegészítik azokat. A REACT-EU eszköz keretében rendelkezésre álló 1,7 milliárd EUR kiegészítő kerettel és a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) által már kifizetett 2,7 milliárd EUR-val, valamint minden lehetséges további összeggel ([5]) együtt e jelentős finanszírozási források hozzájárulnak a világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítéséhez, és biztosítják a fenntartható és inkluzív helyreállításhoz szükséges támogatást.

A jelentés összességében azt a következtetést vonja le, hogy Görögország jól haladt a reformokkal kapcsolatban vállalt számos kötelezettség teljesítésével, ugyanakkor – elismerve a világjárvány által okozott nehéz körülményeket – megállapítja, hogy a reformok lendülete lelassult. Az európai intézmények üdvözlik a hatóságok folyamatos szoros és konstruktív szerepvállalását, valamint a kritikus reformokra vonatkozó számos módosított ütemtervről szóló megállapodást. Javasolt, hogy a hatóságok továbbra is mozgósítsák az ahhoz szükséges erőforrásaikat, hogy időben teljesíthessék konkrét kötelezettségvállalásaikat a májusban megjelenő tizedik megerősített felügyeleti jelentésig, amelynek alapján előirányozható a szakpolitikai feltételekhez kötött adósságenyhítő intézkedések következő csomagjának megkezdése.

([5]) A Tanács eddig összesen 90,3 milliárd EUR összegű pénzügyi támogatást hagyott jóvá 18 tagállam számára. A tagállamok továbbra is kérhetnek pénzügyi támogatást a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatás (SURE) keretében, amelynek teljes finanszírozási kapacitása elérheti a 100 milliárd EUR-t.

MAKROGAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK

A Covid19-világjárvány továbbra is jelentős negatív hatást gyakorol a görög gazdaságra. Az előző időszakban tapasztalt −14,1 %-os visszaesést követően a gazdaság 2020 harmadik negyedévében 2,3 %-kal bővült az előző negyedévhez képest. A harmadik negyedévben a gazdaság élénkülése lényegesen kevésbé volt dinamikus, mint az euróövezet számottevő fellendülése, főként az idegenforgalmi ágazat hozzáadott értékének jelentős visszaesése miatt. A növekedést a magánfogyasztás vezérelte, míg az áruexport mutatott némi ellenálló képességet. A munkanélküliség tovább csökkent, és 2020 harmadik negyedévében elérte a 16,2 %-ot, ami azt jelzi, hogy az érvényben lévő támogatási intézkedések sikeresen védik a munkahelyeket. Ugyanakkor a foglalkoztatás csökkent az egy évvel ezelőttihez képest, elsősorban az idegenforgalmi ágazatban foglalkoztatottak alacsonyabb száma miatt. Az ifjúsági munkanélküliség szintén csökkent, de továbbra is nagyon magas, 34,2 % volt a harmadik negyedévben.

A járvány megfékezésére irányuló intézkedések 2020 vége felé történő szigorítását követően a gazdasági fellendülés várhatóan az év első felében is erőtlen marad. A 2020 novemberében bejelentett, a járvány megfékezésére irányuló intézkedések továbbra is érvényben maradnak, ami súlyos korlátozásokat von maga után a szolgáltatási ágazatban, míg az ipari termelés kisebb fennakadásokkal folytatódik, bár az ellátási láncok zavarával és korlátozott kereslettel kell szembenéznie. Ezek az életmentéshez szükséges intézkedések várhatóan tovább késleltetik a gazdasági fellendülést. A Bizottság 2021 telére vonatkozó, a járvány megfékezésére irányuló intézkedések közelmúltbeli regionális szigorítása előtt készített előrejelzése szerint a reál-GDP-növekedés 2021-ben eléri a 3,5 %-ot, 2022-ben pedig az 5 %-ot, főként a belföldi keresletnek köszönhetően. Az előrejelzés azt feltételezi, hogy 2021 közepére a vakcinázásnak köszönhetően fokozatosan sikerül megvédeni a legsérülékenyebbeket, ami lehetővé teszi a járvány megfékezésére irányuló intézkedések tartós, de fokozatos enyhítését a második negyedévben. Az előrejelzések szerint a külgazdasági ágazat is pozitívan járul hozzá a növekedéshez, bár a korábban várthoz képest kisebb mértékben, ugyanis az idegenforgalom teljes helyreállása hosszabb időt vehet igénybe. Az előrejelzés azt feltételezi, hogy a 2021. évi költségvetési politika a vállalkozásokat és a háztartásokat célzó beavatkozásokkal továbbra is támogatni fogja a gazdaságot. A gazdaság pangása várhatóan visszafogja az árnövekedést, amely 2021-ben várhatóan enyhén negatív marad, majd 2022-ben helyreáll.

A kilátásokat övező bizonytalanság továbbra is magas. Jelentős az előrejelzések körüli bizonytalanság, amely főként a világjárvány alakulásával és a vakcinázási kampány sikerével függ össze. A világjárvány elleni küzdelem terén elért előrehaladás mind belföldön, mind nemzetközi szinten döntő fontosságú az idegenforgalmi ágazat talpra állása szempontjából. Bizonytalanság övezi a magánszektor támogatási intézkedések lejárta utáni fellendülésének ütemét is, amelyet gondosan meg kell tervezni annak érdekében, hogy elkerülhetők legyenek azok a hirtelen kilengések, amelyek vállalati nehézségekhez, többek között csődökhöz vezethetnek. A görög vállalati szektor mérlegszerkezetének hiányosságai súlyosbítják a fellendülés lefelé mutató kockázatait. A régió geopolitikai feszültségei és az elhúzódó migrációs válság tovább növeli a makrogazdasági kilátások bizonytalanságát. Mindezt ellensúlyozza, hogy a Bizottság előrejelzése nem veszi figyelembe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Görögországra gyakorolt gazdasági hatását, amelynek végrehajtása várhatóan jelentős lendületet ad a növekedésnek.

KÖLTSÉGVETÉSI FEJLEMÉNYEK

A költségvetési politika 2021-ben is lazább marad, mivel a hatóságok fenntartják a válság által érintett háztartások és vállalkozások célzott támogatását. A világjárvány kedvezőtlen alakulására reagálva a kormány 2020. november elején úgy határozott, hogy szigorítja a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseket, illetve a közelmúltban arról döntött, hogy bezáratja az iskolákat és a kiskereskedelmi vállalkozásokat, és egyes régiókban, így Athénban is, korlátozza a személyes mozgást, valamint bejelentette a korábbi költségvetési intézkedések meghosszabbítását. Növelték a „visszafizetendő előlegek" (a világjárvány által érintett vállalkozásoknak feltételes támogatási elemmel rendelkező hitelek formájában nyújtott állami támogatás) teljes keretösszegét, és meghosszabbították a normál és a tartós munkanélküli-ellátást, továbbá az olyan alkalmazottaknak nyújtott ideiglenes gazdasági támogatást, akiknek munkavégzését felfüggesztették. Mivel a járvány megfékezésére irányuló intézkedések időtartama az eredetileg tervezettnél hosszabbnak bizonyult, a kormány számos új intézkedést is bejelentett a háztartások és az érintett vállalkozások támogatása érdekében. Ezek közé tartozik egy új garanciarendszer és egy új hiteltámogatási program, amelyek egyaránt a kis- és középvállalkozások, különösen a nagyon kicsi és mikrovállalkozások megsegítésére irányulnak. Ezen túlmenően az érintett vállalatok adó és társadalombiztosítási járulék jóváírása formájában jogosultak lesznek a fix költségeik ellentételezésére. Görögország szakpolitikai válasza a Covid19-világjárvány kezdete óta gyors volt, és a fent említett intézkedésekkel együtt a teljes mérete 2020-ban várhatóan eléri a GDP 9,4 %-át, 2021-ben pedig a GDP 6,5 %-át. A Bizottság 2020. őszi előrejelzése szerint a görög kormány által a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítése érdekében elfogadott támogatási intézkedések mértéke (a GDP százalékában kifejezve) kissé meghaladja az uniós átlagot.

A 2020. december elején megszavazott 2021. évi költségvetés szerint a megerősített felügyelet keretében nyomon követett hiány 2021-ben eléri a GDP 3,9 %-át. Ezzel szemben a Bizottság 2020. őszi előrejelzésében a GDP 3,4 %-át kitevő hiány-előrejelzés szerepel ([6]). A költségvetési előrejelzés teljes körű aktualizálására tavasszal, a 2021. évi stabilitási program értékelésével összefüggésben kerül sor. Emlékeztetünk arra, hogy az általános mentesítési rendelkezés 2021-ben is érvényben marad. Ez ideiglenes eltérést tesz lehetővé a költségvetési követelményektől – köztük a Görögország által teljesítendő, a megerősített felügyelet keretében nyomon követett költségvetési céloktól –, de feltétel, hogy ennek nem szabad veszélyeztetnie a középtávú költségvetési fenntarthatóságot. A Tanács ajánlásában ([7]) szerepelt továbbá, hogy Görögország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítására és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, a beruházások fokozása mellett. A 2021. évi költségvetés szerint az államadósság 2020-ban eléri a 209 %-ot, majd 2021-ben körülbelül 200 %-ra csökken, ami nagyjából összhangban van a Bizottság őszi előrejelzésével.

([6]) A Bizottság 2020. őszi előrejelzése nem vette figyelembe sem a járvány megfékezésére irányuló intézkedések 2020 novemberében megkezdett második szigorításának gazdasági hatását, sem a második hullámra vagy a gazdasági hatásra válaszul hozott költségvetési intézkedések meghosszabbítását, sem újabban az iskolák és kiskereskedelmi vállalkozások bezárását, valamint egyes régiókban, többek között Athénban a személyek mozgására vonatkozó korlátozásokat. Ugyanakkor, bár a költségvetés tartalmazza a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott beruházások tervezett makrogazdasági hatását, a Bizottság ezt a hatást csak az elkövetkező hónapokban fogja értékelni, amikor a kellő részletességű terveket benyújtják.

([7]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Görögország nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 46. o.).

Az államháztartásra vonatkozó előrejelzések jelentős kockázatoknak vannak kitéve. A világjárvány alakulását övező bizonytalanság továbbra is nagy, ami jelentős költségvetési kockázatokat eredményez, mivel a járvány megfékezésére irányuló intézkedések és a kapcsolódó költségvetési támogatás további meghosszabbítása – amelynek egyszerre célzottnak és átmeneti jellegűnek kell lennie – a költségvetés költségeinek további emelkedéséhez vezethet. Az állami garanciák igénybevételének valószínűsége a válság időtartamával növekedni fog. A világjárványon túl a visszamenőleges nyugdíjra vonatkozó határozatok és az állami ingatlankezelő társasággal (ETAD) szembeni peres ügyek továbbra is költségvetési kockázatot jelentenek. Pozitív fejlemény, hogy Görögország, a növekedést ösztönző reformokhoz és beruházásokhoz nyújtott nagyszabású pénzügyi támogatás révén, várhatóan nagymértékben profitál a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből – amely jelentős támogatást nyújtana a gazdaságnak, és fellendítené a potenciális növekedést –, ami megkönnyítheti a prudens költségvetési helyzet elérését.

ÁLLAMADÓSSÁG-FINANSZÍROZÁS

A finanszírozási feltételek kedvezőek maradtak, és a kormány továbbra is jelentős készpénztartalékkal rendelkezik. Az állampapír-hozamfelárak tovább csökkentek, és 2020 november közepe óta 70 bázispont körül mozognak az 5 éves futamidőn. A volatilitásuk is visszafogott. A kedvező finanszírozási feltételeket az Európai Központi Bank laza monetáris politikai irányvonala, többek között pandémiás vészhelyzeti vásárlási programja is támogatja. A közép- és hosszú lejáratú adósság törlesztése és kamatfizetése 2021-ben mérsékelt lesz, mintegy 10 milliárd EUR-t tesz ki. Görögország 8–12 milliárd EUR értékű új kötvényt tervez kibocsátani, ami hasonló a 2020-ban kibocsátott összeghez. Az államháztartás készpénztartalékai 2020 végén mintegy 31 milliárd EUR-t tettek ki, ami elegendő lenne az államháztartás közép- és hosszú távú adóssága törlesztéseinek és kamatfizetéseinek fedezésére a következő két évben ([8]). Az év eleje óta a Görög Köztársaság 3,5 milliárd EUR hitelt vett fel egy tízéves államkötvény 2021. januári kibocsátása formájában. Az elért hozam 0,81 % volt, amely e lejárat tekintetében történelmi mélypontot jelent. Zárt körű kibocsátások révén további 2 milliárd EUR hitelt vettek fel. A hatóságok a Nemzetközi Valutaalaptól származó kölcsönök részleges visszafizetését tervezik, ami üdvözlendő lépés, hiszen segít csökkenteni a devizaárfolyam-kockázatot, és megfelelő jelzést küld a piacoknak.

A 2020. évi adósságfenntarthatósági jelentés a 2020. őszi előrejelzés alapján valamennyi tagállamra vonatkozóan tartalmazott egy adósságfenntarthatósági elemzést ([9]). Az elemzés alapforgatókönyve megegyezik a 8. megerősített felügyeleti jelentésben közzétett alapforgatókönyvvel. A következő megerősített felügyeleti jelentésben aktualizált adósságfenntarthatósági elemzés fog szerepelni.

A PÉNZÜGYI ÁGAZAT ALAKULÁSA

A bankok nyereségességére valószínűleg továbbra is nyomás nehezedik majd, mivel a kedvező likviditási feltételek és a kereskedési portfólióból származó jelentős, nem

([8]) A készpénzpufferszámla egyenlege 15,7 milliárd EUR maradt. A készpénzpufferszámla egyenlegét növelték az Európai Stabilitási Mechanizmus programja keretében történő kifizetések is, és az kifejezetten az adósságszolgálat törlesztésére használandó. Görögország ezt az összeget az Európai Stabilitási Mechanizmus irányító szerveinek jóváhagyását követően más célokra is felhasználhatja.

([9]) Debt Sustainability Monitor (Adósságfenntarthatósági jelentés, European Economy Institutional Paper, 143. sz., 2021. február).

ismétlődő bevételek csak részben ellensúlyozták a megnövekedett tartalékképzési igényeket. A bankok bőséges készpénzpuffere és alacsony finanszírozási költségei megmaradtak a betétállomány folyamatosan emelkedő tendenciája és a laza monetáris politikai feltételek miatt. Emellett az államkötvény-portfóliójukból rendkívüli kereskedési nyereségre tettek szert. A tartalékképzés időszak elejére ütemezése – a világjárvány várható hatásának figyelembevétele érdekében – azonban, egyéb tényezők mellett, oda vezetett, hogy a bankrendszer egésze 2020 első kilenc hónapjában adózás utáni veszteséget könyvelt el. A nyereségre vonatkozó kilátások továbbra sem biztatóak, ezért korlátozzák a belső tőketermelő kapacitást. A nemteljesítő hitelek értékpapírosítása pozitív hatással lesz a bankok kockázati költségeire, és mozgásteret biztosít a bankok mérlegében új hitelekhez, ugyanakkor egyszeri kezdeti tőkeveszteséggel és a nettó kamatbevételt érintő ismétlődő veszteséggel is jár. Ugyanakkor a moratóriumok lejárata további értékvesztésekhez vezethet az eszközminőség romlása miatt.

A nemteljesítő hitelek állománya tovább csökkent, főként a Herkules-programnak és a moratóriumok ideiglenes hatásának köszönhetően. A nemteljesítő hitelek összege 2020. szeptember végén 58,7 milliárd EUR-t tett ki, ami 2019 decemberéhez képest 9,8 milliárd EUR csökkenés, de csak 1 milliárd EUR az előző negyedévhez képest. Ennek eredményeként a nemteljesítő hitelek aránya 35,8 %-ra csökkent, ami továbbra is a legmagasabb az euróövezetben. 2020-ban a világjárvány, és a „gyógyult” hitelek számának ebből eredő csökkenése ellenére zajló folyamatos javulás főként a nemteljesítő hitelek 6,8 milliárd EUR összegű értékesítésének és az új rossz hitelek fennálló moratóriumoknak köszönhető korlátozott beáramlásának (58 %-os éves csökkenés a kilenc hónap alatt) tudható be. A moratórium alatt álló hitelek összege 2020 novemberéig 20,8 milliárd EUR-t, vagyis a könyv szerinti érték több mint 12 %-át tette ki, és nagyjából egyenletesen oszlott meg a vállalatok és a háztartások között. A nemteljesítő hitelek bankok általi leépítése egyben a nem banki állománykezelők szerepének növekedéséhez vezetett: 2020. szeptember végén 33 milliárd EUR összegű hitelállomány állt kezelés alatt, ami 40 %-os növekedést jelent 2019 végéhez képest.

Más tagállamokhoz hasonlóan a moratóriumok lejáratát a jövőben az eszközminőség újbóli romlása kísérheti. A moratórium alatt álló hitelek nagy összege és a bankok életképes hitelátütemezéssel kapcsolatos középszerű eredményei jelentős kockázatot jeleznek az eszközminőségre nézve, mivel a moratóriumok jórészt 2020 végén lejártak. Ez újabb értékvesztésekhez vezethet, amennyiben az eddig elkönyvelt céltartalékok nem tükrözik teljes mértékben a világjárvány hitelállományra gyakorolt végső hatását. A hatóságok által az első lakóingatlanra felvett hitellel rendelkező, a koronavírus által érintett adósok számára létrehozott ideiglenes részletfizetési támogatási program (a „Gefyra”-program) azonban enyhíteni fogja ezt a kockázatot az ilyen típusú hitelek esetében, amelyek a lakossági hitelportfólió nagy részét képezik. A támogatások kifizetése a program keretében megkezdődött. A hatóságok hasonló programot hoznak létre a vállalati hitelekre vonatkozóan. A programot gondosan kell megtervezni, beleértve az erkölcsi kockázat megfelelő biztosítékait is. A bankok ezen túlmenően köztes termékek kínálata révén megpróbálják megállítani, hogy a jelenleg moratórium alatt álló hitelek – jelentősebb tartalékképzést igénylő – magasabb hitelkockázati kategóriába kerüljenek át, és így lehetővé teszik a fizetési minták fokozatos helyreállítását. E termékek pontos felügyeleti kezelését és a kapcsolódó tőkeköltséget meg kell vitatni a felügyeleti hatóságokkal. A jövőben továbbra is a Herkules-program keretében tervezett értékpapírosítások jelentik a nemteljesítő hitelek csökkentésének fő mozgatórugóját.

A hatóságok által elfogadott támogatási intézkedések tovább erősítették a vállalkozások hitelállományának növekedését, megkönnyítve a hitelhez jutást a kisebb vállalkozások számára is. A Görög Fejlesztési Bank által működtetett Covid19 vállalati garanciarendszer és kamattámogatási program (TEPIX-II) 2020-ban 4,6 milliárd EUR-t, illetve 2 milliárd EUR-t folyósított a vállalatoknak, illetve a kis- és középvállalkozásoknak, ami körülbelül 40 %-kal járult hozzá az éves bruttó vállalatihitel-áramlás teljes összegéhez. Ez azt eredményezte, hogy az átlagos havi bruttó hiteláramlás ([10]) több mint kétszeresére nőtt a nagyvállalatok esetében, miközben jelentősen nőtt a kis- és középvállalkozások esetében is. Ezt a hitelnövekedést a vállalkozások főként forgótőke-szükségleteik kielégítésére és likviditási tartalékaik kiépítésére használták fel. Ami a hitelköltségeket illeti, bár a nominális hitelkamatok a vállalatok esetében megközelítik a történelmi mélypontjukat, 2020 szeptembere óta emelkednek, különösen a kisebb hitelek esetében, ami a megnövekedett hitelkockázatot tükrözi. Ami a háztartásoknak nyújtott hitelek növekedését illeti, az továbbra is negatív tartományban van, és folyamatosan magasabb költségekkel jár.

A hatóságok jelenleg a Görög Pénzügyi Stabilitási Alap irányadó törvényének módosítását készítik elő. A módosítás lehetővé teszi, hogy az Alap magánbefektetőként részt vegyen a bankok jövőbeli tőkeemelésében, amennyiben részesedéssel rendelkezik.

([10]) Határozott futamidejű hitelek. Forrás: Görög Nemzeti Bank.